

Gál Sándor

Egy nap emlékei

Nem tudom a magyarázatát, de nem is találok különösebben fontosnak, hogy miért határoztam el azt, hogy egyszer rászánok egy egész napot arra, hogy ami eszembe jut, *azon a napon*, kócosan, fésületlenül ide írom egyenest a számítógépbe.

Úgy gondoltam el az egészet, hogy reggel ahogy fölbredek, bekapcsolom a masinát, köszönök a virradatnak, s elbúcsúzok – kellő tisztelettel – a fogyó Hold megsápadó D-betűjétől, az árnyaktól, a Tejút leírhatatlan égi hullámverésétől, továbbá a Göncöltől, a Fiastyúktól – röviden – a Látható Mindenség lassú eltűnésétől.

S ahogy keleten, itt a konyhánk ablakában, az ezüsfenyők túlevelei között a Nap-király, – Legfelsőbb Hatalom valahányunk számára – arany ívvel diadalmasan megérkezik. Szóval így.

Ugyanakkor ebben, ennek a mélyén benne volt, benne van az a kérdés is, hogy képes volnék-e egy ilyen „egésznapos munkára” még. Mert az elhatározás egy dolog, de a megvalósításhoz bizony – azt hiszem – nem kevés erő, akarat és kitartás is hozzáadandó – hogy az ember –, ha közelebb van a nyolcvanhoz, mint a hetvenhez, fizikailag képes-e rá. Ezt annak az egykori tapasztalatnak a birtokában mondom, hogy több mint harminc évvel ezelőtt – a Hét riportereként – eldöntöttem, hogy minden héten írok egy jegyzetet. Akkor – nem kis erőfeszítéssel – ezt valóban sikerült megvalósítanom. Ez lett az alapja később *A megtorlás békéje* című kötetemnek. De akkor még csak ötven-valahány éves voltam, s mindig volt egy hetem a következő rész megírására. Olykor „előre” dolgoztam, hogy a sorozat folyamatosan megjelenhessen. Most ilyen lehetőség nincs, mert nem is lehet. Vagy képes leszek egész nap írni, vagy feladom. Egyelőre azonban még minden tele van a hajnal és a napébredés közötti fátyolos – és tegyem hozzá: fagyos-jeges-havas-világgal.

Egyébként azt is megemlítem, hogy *A megtorlás békéje* után is volt néhány ilyen vállalkozásom, elsősorban verseskötetek, ám azok megírása tágabb időzónában valósult meg. *A rák évada* a kivétel. Azt pár hónap alatt írtam meg – az idő sürgetett, mert létezésem horizontja csupán egy sivár csikocska volt – alig látható, alig érzékelhető. A legutóbbi pedig *A MOST* című több mint kétezer soros vers – ehhez három évre volt szükségem. De már lezártam, s még az a csoda is megtörténhet, hogy az idén meg is jelenik.

Röviden ezek a tapasztalatok teszik kérdésessé s valamelyest bizonytalanná mostani vállalkozásom sikerét. Ami ezzel szemben határozottan vigasztaló szá-

momra, hogy kizárt a kudarc – addig csinálom, amíg képes leszek értelmes mondatokat fogalmazni. Vagyis a *siker kikerülhetetlen!*

Ugye a régiek, a nagy klasszikusok ha komolyabb munkába fogtak, előbb egy kisded segítségért a műzsákhoz folyamodtak. Aztán hol volt segítség, hol meg nem. Ma már az efféle „fohászok” nincsenek divatban, mert kinek is volna ideje az ilyen hiábavalóságokra, amikor tudja már a gyermek is, hogy ebben a mai, globális szabadságban maguk a műzsák is albrétbe kerültek, s akárhány közülük korrumpálhatóvá silányodott.

Ennek ellenére – bízván a hűségekben – nem hagyom ki a lehetőséget! Mégpedig azért, mert a napokban leírtam néhány sort, amit most – megjavítva – ide másolok, csak azért, mert : van! És hátha!... Hátha megsegítenek.

S mivel még alig-alig világosodik, legyen a címe:

V I R R A D A T

integet hóval hegyekkel
 egeket szakasztó jegekkel
 látni belülről tör- s török
 nyíló sebeim vérrel öntözik
 saját egét festi egyre
 kékre zöldre tűz- veresre
 fölszáll s közben itt marad
 elhiteti hogy *valál* és hogy **vagy**
 lázban didergőn egyedül
 jövődben immár jövőtlenül
 akár egy megkésétt gondolat része
 amelyben *megettörténik* a béke
 a csend kitágul magából
 hazátlansággá a hazából
 havakkal szól sajog fagyokkal
 hallgat velem halálos hajnalokkal

Ez valóban így igaz. Mármint, hogy együtt hallgat velem, sőt együtt nézi és látja is mindazt, ami odakint s idebent történik. És az idő minden létező zónájába elkalandozik egy-egy most feltűnő esemény hatása nyomán. Amolyan mesebeli „hipp-hopp, ott leszek, ahol akarok” varázsigékkel, vagy azok nélkül – akaratom szerint.

Különben a reggelek ritmusa különbözik a nap későbbi ritmusától. Ami az ébredést követően történik, annak cselekménye sűrűbb, gyorsabb, hogy úgy mondjam kissé „idegesebb.” Legelőbb is – hogy miért, okát nem is próbálom megfejteni

– látnom kell a „kinti világot”, az udvart a kert havas hullámain, a két hatalmas, méltósággal teljes diófa moccanatlan koronáit, vagy szelek jöttén az ágak védekező mozgását s a megtorpanó szél suhogását-zúgását, vagy szelídebb áramlásban a levelek susogását. Meg persze látni kell, hogy helyén van-e minden, hogy nem történt-e valami baj, amit helyre kell hozni... Mert ugye soha nem lehet előre tudni, hogy zápor nyomán mi marad épen, avagy így télidőben a hófúvás nem zárja-e el a kijáratot, vagy tavaszi gyors hóolvadáskor a pince nem telik-e meg vízzel... Szóval látni kell az éjszaka utáni valóságot, hogy cselekedni tudjunk, ha cselekvésre van szükség.

S itt, ebben a pillanatban egyszeriben az előbb még nem létező „ok” is megjelenik a maga pőre egyszerűségében: ott a gyerekkor világa, a sikándriai ház, az udvar az istálló, az ólak... Amikor dédnagyanyám, Szabó szüle az ólakból kiengedte a csirkéket, tyúkokat, kacsákat, libákat, s ahogy a disznók vályújába „kiöntötte” a hízók eledelét, a „moslékot” (leforrázott kukoricadarát, ételmaradékot), aztán az „aprójószágnak” szórta ki az eleséget, búzát, árpát morzsoltkukoricát... Vízet töltött az itatókba. Az istállóban pedig Juci és Citrom elé szénát „vetett” a vályúba... Jucink háborút járt katonaló volt, egyik fülén golyó ütötte lyuk bizonyította hősi – veterán – mivoltát. Különbön nyugodt természetű herélt volt, s elképzelni sem tudom még ma sem, hogy miként kaphatta a Juci nevet. Juci túlélte a háborút, s még az ötvenes évek elején is szolgált, de hogy – miután elkerültem otthonról – mi lett a sorsa, azt nem tudom fölidézni a mai reggelen. Feltehetően papa eladta valamelyik muzsikus barátjának, de az is lehet, hogy az egyik közeli tanyára került, talán a peresi pusztára vagy a botkaira... Csak az Isten a megmondhatója, hogy hol s miként végzi egy háborútjáért ló az életét. Megtörténhet, hogy megöregedvén, természetes halállal hal meg. De én tapasztalatból mondom, mert láttam, s megéltem, hogy az egykori igás parasztlovakat az ötvenes évek elején, mert feleslegessé váltak, levágták, s disznók eledelévé lettek. Mostanról visszagondolva, csak azt remélem, hogy a mi Jucink méltóbb véget ért.

Végül ami az a k k o r i reggel legfontosabb pillanata volt – s amiért érdemes volt kimenni nekem is az istállóba – , nem más, minthogy amikor szüle megfejtette a Citromot, („ő” ugyanis sok tejet adó tehén volt, s nem holmi savanyú, zöld gombóc), szóval fejés után Szabó szüle teletöltötte friss, habzó tejjel a kék bögrémet, s már meg is volt a reggelim.

Nos, föltételezem, hogy ezek az emlékek-élmények jelentik a mai, a mostani hajnali vagy reggeli kinti szemle igazi okát – mindannak a hiányával, amit így hirtelenjében felsoroltam. Ami, csak úgy eszembe jutott, lehetne akár egy regény alapmatériája is, ha volna, aki megírná... De nemcsak ezt, hanem ami most és itt kimaradt – a háború, az azt követő fél évtized minden embertelenségével, pusztításával, megaláztatásaival, a csehszlovákiai magyarság „békebeli holokausztjával”

– több száz oldalnyit írtam már erről, de még mindig nem eleget?! – Hogy milyen volt a *megtorlás békéje?*

Miután néhány mondatnyi időt a múlt század negyvenes éveinek közepére elvesztegettem, gyorsan visszatérek ebbe a „mostba”, ami, vagy amely a jelen pillanatait keretezi. Vagyis hogy már túl vagyok a nap legelején. Befejeztem a reggeli tornát, ittam pár korty rumosteát, leforráztam a brokkolis-sajtos „bögrés levesemet”, s le is zuhanyoztam, méghozzá jó forró vízzel, mert a csontjaimnak „ízlik” az áradó – gyógyító? – vízsugár. Közben – munkába menet – Sándor hívott Hamburgból, sürgős megbeszélőnivalója okán: hogy már reggelizett, s hogy megkérdezze, mire jutottam magammal tegnap óta... Persze, én nem csak sejtem, de tudom is: így ellenőrzi pillanatnyi állapotomat, mert hogy egyedül vagyok, esetleg bajba kerülhetek és így tovább. Megnyugtattam, hogy itt ülök a számítógép mellett, s egyre több hiábavalóságot táplálok a masina potrohába, s még szerencse, hogy ez a szerkezet „befogadó természetű”, s ha valami balgaságot írok bele, nem dobja vissza.

Meg még az is nagyszerű, hogy Satya „beleszerkesztett” a masinába vagy húsz órányi klasszikus muzsikát, s amikor írok – másolok –, a világ legnagyobb zeneszerzőinek legszebb szerzeményeit hallgathatom. Hallgatom is, mert az írásban a jó zene soha se zavart. Most például E. Granada szerzeménye ért véget, s ami ezt követi, az Enrico Toselli alkotása. Tetejére – most vettem csak észre, ahogy kinéztem a diófa és a hársfa keretezte térre – hogy nagy pelyhekben hull a hó. Van, amikor az előttem való tér mélységeiben – a már nem éppen emberi perspektíva határára – valami egyszer csak kinyílik, megteremtődik, önmaga szépségévé lényegül, s itt kavargó – most már Waldtaufer zenéjében és a havazás januári csendjében – együtt. S azzal, hogy ezt leírtam, az egész szilárddá anyagiasult, tapintható valósággá lett. Valami olyan hármas párhuzammá, amely egymást erősíti és megtartja. Ami megőrizhető, s most már bármikor újraismételhető, látható és hallgatható – s főleg: olvasható! Létezésem egyetlen pillanatának hátrahagyott jele.

Lehet, hogy mindez önmagában biztonságot ad, de az is megtörténhet, hogy végleg elbizonytalanít, ugyanis „mai státuszom” definiálhatatlan. Mert: hogy vagyok? Hogyan vagyok? Miért vagyok? Kinek vagyok? Egyáltalán: vagyok-e még?

Valóság és látszat: tükör és *tükröződés*.

A kérdésben **a t ö b b** kérdés: ha lépek – haladok-e?

Mennyi még az ÉN bizonyossága önmagában, önmagát illetően?

Egyetlen elfogadható viszonyítási alapom sincsen a létező jelen kiterjedéséről, irányáról – önmagamról...

Az elmúlt hét szombatján tört pozdorjává bennem pillanatok alatt mindaz, amiről beszélék: halálomból tértem vissza, egyedül, nyomorultul, dideregve, s most, ahogy mindezt ma ide írom, az annak a jele, hogy sokadik alkalommal *kap-*

tam még egy következő lehetőséget...De: valóban a h a l a d é k egyben lehetőség is? Amikor két napig az udvarra sem volt erőm kimenni. És a tegnapi kísérletem, hogy a szokásos esti sétát megtegyem – a végén alig találtam haza.

Egyre azt ismételtetem magamban, hogy csak hazáig tarts ki, tarts ki, mert még a papa történetét is meg kell írnod, hogy azt meg kell csinálni, mert az egy nagy regény, a mi nagy regény-eposzunk lehetne. A hetvenes évek közepén már egyszer megkísérletem a lehetetlent, akkor elakadtam, most pedig, amikor már tudnám – tudom!, miként volna megvalósítható, esélyem sincs a megírásra. Csak nézem a havakat, ahogy mindent befednek tisztasággal, nyugalommal, békességgel, és megpróbálom megérteni a tudott hiányt, az elkövetkező létezésben azt a „nem-létezőt”, ami – a havak példájára – betemeti a bennem élő szándékot.

Van, amikor minden döbbenetesen leegyszerűsödik... Mivel tegnap őzragut főztem, ma az ebéddel nem kellett foglalkoznom, az őzragu remek, laktató egytál-étel, s a tetejére még „diétás” is, ami ugye az én helyzetemben kívánatos, hiszen ha az embernek nincs gyomra, akkor vigyáznia kell magára, még így, öt évvel a rák utáni életében is. De közben az jutott az eszembe, hogy micsoda csapdákat kellett kikerülnöm a hetvenes évek elejétől, amikor – mert egy perforáció fenyegetett –, elvégezték ezzel kapcsolatosan a „radikális beavatkozást” – , a „B II”-öt. (Ez a gyomor-reszekció technológiájának a szakmai jele, egy osztrák orvos , bizonyos Billróth doktor fejlesztette ki még a múlt század első felében, ha az emlékezetem nem csal). Vagyis már a rák előtti három évtizedben megtapasztaltam, hogy vigyáznom kell magamra „étellel-itallal”, ami a gyakorlatban azt jelentette, hogy „többször kevesebbet...” Ma már tisztában vagyok azzal, hogy mindennek a lényege, hogy egy „kímélő diétát” képes voltam folyamatosan betartani, annak ellenére, hogy a riporter munkám rengeteg utazással járt együtt – évente átlagosan kb. ötvenezer kilométert tettem meg földi és égi járműveken. Eddigi életem során a legmegterhelőbb utazást az USA-ban abszolváltam: egy rövid hónap leforgása alatt 37 ezer mérföldet repültem a két óceán között. Ennek az utazásnak az eseményeit a *Két óceán között* című kötetemben írtam le.

Mindebből kihámozható, hogy az étkezés, étel és ital, micsoda kiemelkedő szerepet nyer az életben maradás szempontjából, ha az emberfiából különböző szerveket egyik napról a másikra eltávolítanak, amikor a táplálékot például a nyaki vénán keresztül cseppenként adagolják, s minden ébredés a krisztusi föltámadás különös élményét, a fény diadalát adja.

A látást – az újra-látást. Magát az életet.

Természetesen tisztában vagyok azzal, hogy az ilyen élmények-émlékek, különös események „megtörténte” viszonylagos, mert egy narkózisutáni állapotban elég sokáig az ember azt is alig-alig képes fölfogni, hogy él.

Hogy él, az lényegében akkor tudatosul, amikor megjelennek a *fájdalom* első,

pusztító hullámai, égető és didergető kínokkal, amikor az ember valahová szeretne elmenekülni, ám ebből a magunk-lávájában izzó purgatóriumból csak két ajtó nyílik. Ha szerencsénk van, akkor kiérhetünk a világosságra. Nekem a harmadik alkalommal is megadatott ez a kegyelem. Hogy mit és mennyit használhatok még belőle, arra nincs válasz. Nincs és nem is érdemes foglalkozni vele: megtörténik majd önmagától. Ez természetesen nem rezignáció, hanem a tudás abszolútuma. Még akkor is, ha ilyen abszolútum „abszolúte” nem létezik.

De – hátha!?

Hátha létezik a Mindenség Teljességében valamiféle (isteni) Mindenhatóság – teremtő abszolutizmus... Valaminek lennie kell, mert „odafent” minden működik egy felfoghatatlan jelenben, még ha ennek változásai, arányai egy ember számára követhetetlenek is. Van, ami van. S van, ahogy van! A megismerés vágya és kockázata után a tudomásulvételnek kellene következnie... Csakhogy az ember többre kíváncsi, többet akar – és mindig többet! Ennek következménye, hogy végül a tudás szépsége önmaga ellen fordult. Mert – s ezt több évtizeddel ezelőtt leírtam már – a kőbalta és az atombomba között nem etikai a különbség, hanem műszaki. Ha ehhez a kicsiséghez még hozzáadjuk a Huszadik Századot minden „vívmányával”, akkor nem kell hozzá különösebb képzelőerő, hogy ez a mi Föld nevű bolygónk belátható időn belül úrbéli szarkofággá változik. Naiv „természet- és állatvédők” buzgólkodása már-már közröhely, vagy a vásári komédia szintjére – elnézést e nemes műfaj egykori hőseitől – süllyesztett bugyvalék.

Miközben ezeket a – számomra is – kegyetlen sorokat írom, Ch. Gounod muzsikájának szárnyaló vigasztalása jelent egyféle feloldást.

Ahogy itt gyalogolok, vagy inkább már csak botorkálok a felejtés és az emlékezet mezsgyeszélén – feltehetően a zene hatására –, egy egészen különös emlékem-élményem emelkedett ide a délelőtti peremére, szinte tapintható elevenséggel.

Szabó szülével – anyai dédnagymamámmal – a komáromi úti dinnyeföld felső szélén álló, zsúpszalmából készített csőszkunyhó előtt üldögéltünk a nyári alkonyatban. A földön szerteágazó, gazdag, húsos dinnyeindákat már megeste a harmat, ezüstre változott az egész síkság, s a görögdinnyék nagyobbjai, akárha a magasságok égi tükrében elheverő galakszisok, emelkedtek ki szemünk előtt az estéli derengésből. Eközben a keleti égbolton megjelent a hold óriási telt-ezüst tányérja. Aki látta ilyen tiszta nyárestén az emelkedő holdat, az velem együtt tudja, hogy szinte már-már megérinthezően közel van hozzánk. S akkor, ahogy ott bámultuk ezt a csodát, Szabó szüle egyszer csak megszólalt: „Hallgasd csak, Szent Dávid hegedül”, s felmutatott a holdra, amelynek hozzánk fordított oldalán valóban felderengett egy emberforma árnyék, s mintha valóban hegedűt tartott volna a kezében... „Az ott Szent Dávid király, s ilyenkor hegedülni szokott... Figyelj, hát ha meghallod a hegedűszót...” Szabó szüle rengeteg mesét tudott, szinte „mindig

mesélt”, ahogy akkor is ott a holdözönben, de hiába volt az igyekezet, a hegedűszót csak nem hallottam. De nem éreztem csalódást. Mert ha a szüle mondta, hogy ide hallatszík a holdról a hegedűszó, az igaz, csak türelem kell hozzá, kivárni azt a pillanatot, amikor „nekünk muzsikál...”

Csakhogy én türelmetlen kölkök voltam, s elhatároztam, hogy megsürgetem az égi királyt. Apámnak volt hegedűje, olykor barátáival összeálltak, és muzsikáltak batyubálban, lakodalomban meg keresztelőben is. És én is elcincogtam akkor már „ídesapám muzsikáján” egy-két nótát. Még a vonót is meg tudtam gyantázni, ami igen fontos volt a hegedüléshez. Nos, akkor én ott, a török basa pocakjánál is gömbölyűbb dinnyék között elhatároztam, hogy kihozom apám hegedűjét a dinnyeföldre, s a legközelebbi holdébredéskor én hegedülök majd Szent Dávidnak, hátha meghallja. S ha meghallja, talán „visszahagedül” nekem valami mennybéli nótát, amit aztán itthon mindenkinek elmuzsikálok majd, lefelőbb is ídesanyámnak, meg a szülének, hogy büszkék lehessenek rám... Ídesapámnak csak később, ha már a hegedűt vissza tettem a helyére.

És másnap este, amikor a keleti dombok mögöl felkelt a hold, elmuzsikáltam Szent Dávidnak azt a nótát, hogy „Csillagok, csillagok, szépen ragyogjatok...” S nemsokára mintha megfényesedett volna a hold, még egy kised, alig látható udvara is keletkezett, méghozzá arany színű. Ebből pedig akkor azt hámoztam ki a magam számára, hogy az égi muzsikus meghallotta neki szánt nótámat, s talán tetszett is őfelségének. Aztán nemsokára én is hallani véltem valami egészen különös zenét odafentről. Akkor elhittem, hogy Szent Dávid muzsikálását hallom, s tele voltam örömmel, hogy dinnyepásztori mivoltomban ilyen nagy mennyei megbecsülésben részesültem. Lehet, hogy valóban a szférák zenéjét hallottam, de az is lehet, hogy a vadászó denevérek cincogását. (Egyébként apám hegedűje, amellyel akkor muzsikáltam, ma is megvan, s használható állapotban).

Illik azt is elmondani, hogy abban az esztendőben bőséges dinnyetermésünk volt, felmagasított szekéroldalakkal jártuk a közeli falvakat, s árultuk a súlyos dinnyéket. A mézédés csemegére akadt vevő bőségesen, ám apám akaratából nekem hangosan azt kellett kiáltoznom: dinnyét vegyeneek!... Valahogy resteltem azt a „kínálgatást”, s ez a furcsa, taszító érzés mindmostanáig él bennem. Ma sem tudom kínálgatni azt, ami „eladható” volna, ma értékesíthető „saját termékem”. Talán, ha újra megpróbálkoznék a görögdinnyével... Meglehet, a Hold-béli hegedűs segítene összemuzsikálni néhány szekérré válót, s gazdag emberként végezném evilági utamat.

Most pedig azt látom, hogy támadt egy kised szél, a diófák ide integetnek, s ágaik között táncoltatják a váratlanul rájuk hulló napsugarakat. A leírt – tollal leírt! – verssorokat látom olykor így táncolni a hófehér papíron, az egymás alá igazodó karcsú „tinta-hullámokat”, s fölöttük a mindenség-közeli ékezetek csil-

lagkoronáit... Ahogy egyszerre csak megszólalnak, s a semmiből kiárad néhány gondolat, szépség – minden indulás és minden megérkezés, mondhatnám: otthonról – haza...

(A zárójel és a koromfekete kövér betűk nem azt jelentik, hogy kísérletem egy nap leírására kudarccal zárult, hanem azt az egyszerű tényt dokumentálja, hogy leírni *egy napot* elvben elképzelhető, fizikailag azonban megoldhatatlan. Ha mindaz, ami mondjuk reggel öt órától este kilencig megtörténik velem, úgy, akkor és ott – rögzíthetetlen. Mert a „leírás” sokszorosán több időbe telik, mint maga az esemény. Ami mindig csak a „megtörténést” követően írható le. Csakhogy ebben a pillanatban még fogalmam sincs arról, hogy a következő percben mi történik. Arról nem is beszélve, hogy közben mire gondolok, milyen emlék(ek) elevenednek meg és föl évtizedeim mélységeiből... Rövidre fogva: „ az egy napot” csak azt követően írhatom le, ha már az egész megtörtént... De, ezzel szemben, az esetleg elképzelhető lenne, hogy az ember az egészet „rámondaná” mondjuk egy CD-re, vagy más hasonló eszközre... Ámbár – mostani tapasztalataim alapján – azt is kétségesnek találom, hiszen beszélni ugyan lehet órákon át, de hogy abból mi volna használható, s mondjam úgy: egységes irodalmi alkotás, arra halvány válasszom sincsen.

Így más lehetőséget nem látok a „folytatásra”, minthogy felelevenítem „ának a megkezdett napnak” az eseményeit, s tovább írom, úgy, mintha most is abban élnék, egy „kitágult jelen” egészen különös lüktetésében.

Mindezt azért írtam le, hogy a folytathatóság lehetőségét kitágítsam, s elérjek – hogy elérhessek – a n n a k az egy napnak a végére, amelynek hajnalán belefogtam ebbe a munkába. Szóval itt ezt le is zárom, s onnan folytatom, ahol „otthonról hazaértem...”)

Hát akkor lássuk, hogy miből élünk! Ide értve az anyagi és a szellemi táplálék sokféleségét, ízét, zamatát és megtartó szépségét is, természetesen. Mindez pedig abból következik, hogy ideje hozzálátnom az ebéd előkészítéséhez, s ez nem stilisztikai megbicsaklás, mert van ebédem, csak meg kell melegíteni, s ezt-azt még hozzátenni... A raguhoz némi tejfelt adni, meg kenyeret pirítani, mert ha a ragú tejfeles, ahhoz a frissen pirított kenyér illik... Amit természetesen – most, mert ihatom – egy szűk stampedli unikum vagy „buzitai nemesterkő” előz meg... Ezt én különben igazi csodáník tartom, mert gyakorlatilag több mint négyévnyi teljes abszenciát követően, tavaly november közepétől vagyok képes elfogyasztani egy kevéske pálinkát vagy egy-két deci bort... Még azt is megjegyzem, hogy – amiként korábban is említettem – mai ebédem őzből készült, s azt is hozzátoldanám,

hogy én ebben a kategóriában a nyúlragut tartom a csúcsnak. Ami ugye áll a vadnyúl „aprólékából”, azaz az alsó – csontos – lábszárakból, a bordákból, valamint a szív, a máj, a vese és a tüdő keverékéből, amihez én általában a fartőrészt is – a csontja végett – hozzáfőzöm. Aztán következik mindaz, ami szem- s száznak ingere... Vöröshagyma, póré, zellerzöldje és gyökere, kevéske karalábé, zöldborsó (bőven), s krumpli, sárgarépa és petrezselyem zöldje-gyökere, miegyéb... A többi vadból is készíthető nagyszerű ragu, s készítek is, de a nyúl – főleg ha fiatal – az mindig nyerő... Régen ezzel nem volt semmi gond, hiszen apámmal s Laci öcsémmel folyamatosan vadásztunk. Ma azonban már más a helyzet – látni egy nyulat, az igazi csodának számít... Különben a vadból készített ételek receptjeit az *Esték és hajnalok* című könyvemben leírtam. Sajnos, van amiről csak álmodozhatunk már, hiszen apám egyik kedvence például a kelkáposztalevélbe csomagolt fogolypecsenye volt. Ugye, kelkáposzta még volna, de a foglyok nemzetiségét korunk barbarizmusa szinte teljesen kipusztította. Amiről Nicolini Sándor öreg vadászbarátom jutott az eszembe, aki vadásznaplója szerint, harmincezer fogolymadarat lőtt – igaz tizenhat éves korától számítva kilencvenhatodik évében bekövetkezett haláláig. Azt a harmincezredik foglyot kitömette, s ezt a madarat én is láttam. Sándor bátyám „szent madárnak” nevezte! És többé soha nem emelt puskát fogolymadárra. Amikor ilyesmiket leírok, azt hiszem a mai olvasó akár csalással vagy nagyotmondással is meggyanúsíthat. Csakhát mindez akkor hétköznapi valóság volt, s emlékszem, odahaza Búacson a Bíkatóban – ez egy dűlőnek a tisztességes neve, mert hogy volt a szélén valamikor egy tó, s benne békák is, bőségesen – egy körvadászaton több mint háromszáz nyulat lőttünk. Én egyik keresztpám kakasos puskájával vadásztam akkor, mert ő sokkal többre tartotta a havon való sétálást, mint tapsifülesek meglövését, s ez az első igazi körvadászat kitörölhetetlenül megmaradt bennem. S az volt a legkülönösebb pillanata, amikor egy oldalra kitörni akaró nyúlra lőttem, s lövésem nyomán kettőt bukfencezett fel. A „másik” fülest a vackából fordította ki néhány odatévedt négy és feles sörét. Megtörtént...

Nos, akkor lássuk a ragut, mert bizony megéheztem, s az éhségérzet mai valóságomnak az egyik legnagyobb, mondhatnám úgy is, hogy döntő meglepte: hogy kívánom a táplálékot, s hogy érzem az ízeket! A rák utáni évek kezdeti szakaszában s elég hosszú ideig nem kívántam az ételt, „csak ettem” mindazt, amiről úgy véltük, hogy a Bober professzor által kialakított „gyomorféle” befogadja, s a benne lévő tápanyagok valamelyest erősítik a szervezetemet, hogy valamit pótolnak a műtét utáni közel húszkilós súlyvesztéséből. Egészen csodálatos változásnak és reményteljesnek tündek azok a napok, amikor újra érezni kezdtem az ízeket. Csak a folyamatos „reflux”, a feltörő epeváladék tette pokollá a napjaimat, s a fogaimat is. Öt fogamtól kellett megválnom ennek következtében, amíg meg nem találták

azt az orvosságot, amely – alig fél évvel ezelőtt – megszabadított az epesav okozta kínoktól. (A foghiányt egy ügyes protézissel pótolták). Tehát most, ma már érzem – és teyem hozzá: élvezem is az ételek ízét. Például ebben a pillanatban az őzragu enyhén savanykás ízét, amelyhez – domináns elemként a zöldborsó – saját termés! – aromája csatlakozik, meg a zeller és a sárgarépa egybevegyült „ráadása...” A poré jelenléte külön is figyelemre méltó... Hát van mit dicsérnem itt a nap közepén.

Vagy magában a *napban!*

Mostanában – ez a „mostanában” bő tíz vagy még több évet jelent – gyakran gondolok apámra és anyámra. Kicsi gyerekként – az otthoni hagyomány szerint – „ídesapámnak” és „ídesanyámnak” szólítottam őket, ám annak ellenére, hogy a hagyomány a magázást követelte volna meg, én kezdettől foga tegeztem őket. Szóval nálunk már abban az időben is létezett valami családon belüli külön-demokrácia, amelynek gyökerei, mostanról visszanezve, a mi sajátos szegénységünkben kereshetők... Ahogy abban az időben némi iróniával mondták: „Szegények vagyunk, de jól élünk...” Ennek lényege abban állt, hogy valóban volt – ha nem is nagy bőséggel – mindig elegendő enni- és innivalónk. A kevéske saját föld mellé apám tartott bérelt földeket, amelyeken megtermett a kenyérnekvaló meg az állatok elesége. És volt valamennyi szőlőnk is, s annak termése általában „kitartott újtól újig.” Elég is volt, meg el is fogyott. Tartottunk tehenet, hizlalni való malacokat, süldőket, voltak ludaink, kacsáink meg egyéb baromfi – tojóttyúk, vágni való csirkék. Sőt egy sereg galamb is, mert apám imádta a sebesröptű madarakat, két galambdúc is ágaskodott a sikándriai kicsi portánkon, tele szerelmes, pörgő-burukkoló galambokkal. S természetesen az sem volt közömbös, de nem ám!, hogy a galambleves – anyám szerint a „becsinált-galambleves” – volt a legfinomabb valahány közül. Amikor pedig – 1948 után – apám megkapta a fegyvertartási engedélyt, (akkor már mi magyarok is vadászhattunk) s megvásárolta az első, tizenhatos kakasos, sörétes puskáját, egészen kivételes gazdagságú lett a konyhánk. Fogoly, fácán, üregi nyúl, mezei nyúl, vadkacsa, vadlúd és apámmal én még fürjekre is vadásztam. S ami ma már lehetetlen, mert kipusztult, lőhettem volna túzokot is, közös vadlibázásaink idején az ötvenes években, de a túzoklövést apám „önkényesen”, egyszer s mindenkorra betiltotta. Emlékszem a Bikatóban – már korábban említettem ezt a dűlőt – az egyik hajnalon nagy csapat túzok röpült át felettünk, s bizony én már kibiztosítottam a sörétest, ám papa akkor azt mondta: „Azt nem!” S ez az „Azt nem!” örökös tilalmat jelentett. Később azonban még megadatott számomra, hogy a vágfarkasdi s az aranyosi hártárban is sikerült túzokokat lencsevégre kapnom, de közel egy hetem ment rá. Az akkori felvételeim a *Hétben* meg is jelentek, meg az *Esték és hajnalok* című könyvemben, természetesen... Valószínűnek tartom, hogy ez a pár fölvetel az utolsó,

amit az egykor itt eléggé gyakori madárról, a „rónák maharadzsjáról” készült. Bár, lehetséges, hogy a csallóköz-aranyosi rezervátumban még akad egy-kettő mutatóban. Aztán – már az ötvenes években, ahogy elszaporodott – vadásztunk, őzre és vaddisznóra s időnként szarvasra is a csenkei erdő bozótosaiban meg a Nagyér-háton...

Lám, egy közönséges őzragu mi mindent terel az idő hullámteréből ide, a buzitai magányba, s ha nem volna bennem egyféle fegyelem, akkor tovább sodródhatna ez a nap bolygónk „legeredményesebb ragadozójának” vadcsapásain mondjuk ötvenezer évnyi messzeségekbe, majd visszafelé is ugyanúgy, a génjeinkbe kódolt örök jelenidőben, az emberiség kimeríthetetlen MOST-jában.

Olykor – és a szememet sem kell lehunynom – magam előtt látom ezt a felfoghatatlan teret, s együtt mindazzal, ami emberi létünket jelenti. Hogy van – hogy lett! – emlékezet, amely megőrzött és átadott minden szükséges tapasztalatot az új és újabb nemzedékeknek. Amely zsákmányállatból emberré egyenesedve feltehetően a világmindenség egyszerű s megismételhetetlen csodája lett.

Ám ha arra gondolok, hogy ha mindez már megesezt, s még működik is ebben a több mint hétmilliárdos tömegben a koponyákban lévő „gondolkodó anyag” (ezt azt hiszem Carlyle zseniális könyvében olvastam *A francia forradalom történetében*, de meglehet Herbert Spencer írta az *Alapvető elvekben* – illene utánanézni, de most nincs rá se időm, se kedvem!), szóval ha még működik az emberi értelem, akkor valamit megóvhatnánk a „majdaniak” számára ebből a csodából. Az a februári pillanat azonban, amelyben ezt leírtam, nem az *értelem diadalának a pillanata!*

Ebből az űri mélységből Offenbach kánkánjának a vihara riaszt vissza – most már számolni sem érdemes – hányadik jelenembe – jelenünkbe.

„Gondolkodó anyag” – micsoda elképesztő abszurditás! S hogy az egésznek egy nem teljes értékű fehérje – a protein – az alapanyaga. Ebből következik az a másik abszurditás, hogy a protein csak a húsookban fordul elő, s ha őseink nem változtatták volna meg „étrendjüket” jó félmillió évvel ezelőtt, ma is az őserdők s nem a metropoliszok felhőkarcolói között élnénk...

S akkor kinek hegedülne Szent Dávid esténként? Ki figyelne egy dinnyeföld mellett álló csószkunyhó előtt az éjszaka magasságából érkező muzsikára, holdbéli hegedűszóra?!

A válaszadás nem az én dolgom.

Hanem akkor kié?

Kié, ha csak én voltam ott, s csak én hallottam...

És ha nem is így történt? Ha nem is történt meg? Ha csak kitaláltam? Mert ilyesmit akárki kitalálhat... Például Szabó szüle. Csakhogy neki soha semmit nem kellett kitalálnia, minden, amit mondott olyan volt, **mintha öröktől fogva lett**

volna, már a kezdet előtt – mert akkor az én tudatomban a mese egy volt a mindenség létezésével, azzal az Egésszel, amelyből v é t e t ü n k...

Ami azonban nem a földpotra!

De nem ám!

Természetesen akkor mindezt nem úgy tudtam, ahogy ma tudom. Hiszen honnan is lett volna sejtelmem, hogy valaki egyszer felismeri, hogy a mesék folyamatos továbbmondhatósága a paralellák meglétében rejlik, hogy az ismétlések adják a folytatáshoz a kulcsot?! A fent és a lent, az ég és a föld, a felhők – égi folyók – a föld vizei, Ádám és Éva, Káin és Ábel. Robert Lowth püspök úr felismerése, Ézsaiás könyvének fordítása közben. Hogy a „versépítés,” amit én magamnak és magamban „függőleges hullámnak” neveztem el még Kassán, a tizenkettedik emeleten, az emberiség közös – egyetemes? – nyelvéből származtatható.

Ha most és itt a folytathatóság lehetőségét veszem fontolóra, mire jutok? Be kell látnom azt, hogy elfáradtam, s hogy ahhoz a bizonyos folytatáshoz előbb meg kéne pihennem, mert különben a szándék önmagát semmisítheti meg. Ezzel szemben ez volna – ez lehetne! – a „folytatás” egyik lehetséges fejezete. Már ha sikerülne a *fáradtságot* önmagában megfogalmazni. Hogy miként lassul le az a szellemi és fizikai együttes, amely még a gondolatok logikai egységét képes biztosítani, elrendezni, és a leírást megoldani. Hogy mindabból, amit szándékaim szerint ide képezek, használható, értelmezhető „szöveg” kerekedjen ki. De ebben a pillanatban jobbnak látom megszakítani a délután „folytatását”, mert nem biztos, hogy eljutok e mondat végére.

Szóval – sokadik alkalommal írom le , bárha kényszerűségből –, hogy a rák nem úgy múlik el, mint mondjuk egy influenza, de „visszaköszön” folyamatosan, s az ember a nap bármelyik pillanatában „bajba kerülhet”, mint ahogy egy jó órával ezelőtt én is. De mostanra úgy-ahogy összeszedtem magamat. Röviden: újra képessé váltam mozdulataim koordinálására, nem billeg velem a szoba, s eltalálom a számítógép klaviatúráján a betűket. Bár megeskik még, hogy olykor eltévesztem valamelyiket.

Azonban visszanyert egyensúlyi állapotomban már az ablakon túli, megfáradt február délutánjának változó fényei és árnyai olyan csábításokat rögtönöznek, amelyeknek nehéz ellenállnom. Mert ebben a pillanatban már *hiányzik a megszkott kintlé*t, arról nem is szólva, hogy általában, más napokon, így a délután derekán, már javában készülődök „kifelé” – természetesen vadászni. Általában – ha nincs „baj” – hetente kétszer-háromszor megnézem az őzeket – némely idősebb bakok így február elején már kész agancsokkal parádézhatnak – bárha még háncsban –, de ennyiből bőven megítélhető már most, hogy május idusán melyikért érdemes föláldozni néhány hajnalt vagy estét... Január végéig pedig a kanálisok mentén az összesereglett vadkacsákból – kis szerencsével – egyet-kettőt lőhet is az ember.

Amiként ez meg is történt, jó tíz nappal ezelőtt, az egyik Alsólánc alatti pataknál – nem kis örömmre. A nád közül felberrenő kacsapárból a kunkori farkú, nászruhában pompázó gácsért el se lehetett hibázni. A karikába forduló, kék-acélos színű farktollai a kalapom karimája mellé kerültek. Bizonyosságul annak, hogy még vénemberként is alkalmas vagyok a vadászatra, hogy reflexeim működnek. Ám mostanában ezeknek a kintléteknél inkább az a célja és értelme, hogy megőrizzem szellemi és fizikai kondíciómat... Így a vadászat sikerélménye csupán szép – de milyen szép!– ráadás, s bizonyos értelemben hiteles bizonyítéka annak, hogy még minden szükséges elvégeznivalóra alkalmas vagyok.

Egy jó félórányi olvasás – ami szinte minden délutánom amolyan elterelő hadmozdulata. Hogy valami mással is kell foglalkoznom, nem csupán az éppen aktuális tennivalóval. Ilyenkor aztán megtörténik, hogy beleesek a saját csapdámba: olvasok, s az üres papírt egye meg a fene... Aztán amit olvasok, az másfelé tereli a gondolataimat, mint most is M. Butor könyve. Mert amit olvastam – pontosabban: amit sok év után most újra olvastam, az irodalom – irodalmunk – mai állapotát érintő gondolatokat fakaszt fel bennem: hogy a műfajok sokfélesége mostanra megszűnt. Minden szöveggé változott vagy egységesült. Például egy „vers-formába tördelt” összezagyvalékolt, értelmezhetetlen nyelvi hordalék ma szenzációs „vers” lehet. Amit igazában nem tud értelmezni sem a szerző, sem az olvasó. Rövidre fogva, itt olvasom amit M. Butor ír, kicsit más vonatkozásban ugyan, de nagyon találóan, hogy: „...az irodalmi átlag (...) még a paródia nevet sem érdemli meg. (...) Árnyak árnyainak árnyai ezek.”

Aztán egy másik fejezetben jegyzi meg: „mindig az irodalomban írunk. Mivel az alkotásban az alkotást is *ábrázoljuk* (...) ábrázolnunk kell benne magát az irodalmat is. Mindezt valamikor az elmúlt század hatvanas éveiben írta le, amikor már érezhető volt az irodalomban a *műfajok egyetemes megsemmisülése*, vagy mostani terminussal szólva: a globalizáció. Holott – s ezt ugyancsak Butor mondja –: „Valójában mindennek a formán *belül* kell meglelnie kifejlődése terét: kell, hogy érződjenek a törésvonalak.” Végül eljut oda: „Minden mű, még ha a legszokványosabb eszközökkel készül is – elkötelezett, mivel minden szellemi tevékenységnek társadalmi funkciója van.”

És nemzeti!

De ezt már én teszem hozzá ma, fél évszázaddal később. Nem Párizsban, hanem itt, Buzitán. Ami azonban a lényegen az égvilágon semmit sem változtat.

Mára már egyértelművé vált, hogy valahányan vesztésre állunk, bárhol is érjük meg a hajnalt és az estét.

Ez akkor is tény, ha beszélünk róla, s akkor is ha hallgatunk.

Az előbb kint voltam, megnézni az éjszakát – havazik benne a sötétség.

És Szent Dávid hedegűje hallgat.

Benő Attila

(önszáműzetés)

„*Én magam is fázom. Hol hát a szalma...?*”
(Shakespeare: Lear király)¹

Befele nyílnak az ajtók,
az ablakok egy másik tisztásra.
(Dereng a fa, helyben hajlong,
közel a felhők foszladozása.)

Mész-pórusok fojtott lélegzete.
Itt állandó égtáj-forduló van.
Gyorsul a látványok körmenete:
az érintés megvillan, ellobban.

Karnyújtásnyira képek: hámló plakátok.
Mint seb befornak, felhasadnak a rések.
Didergő király, az eged gyűrött bádog;
rád szabott ruha lett a száműzetésed.
Hova lettek a lányok, a lángok,
a gyors apródok és a segédek?

Emlékezz! Helyzeted rád adva.
Ha jönnének harsány álmok, hitek,
takarozz a másik magadba!
Merev lángokra kékül a hideg.

(forgatókönyv)

Maga körül is meglátta
a tékozló fiút,
kit elszédített a vágta;

meg a ravaszdi pénzváltót,
a parázna asszonyt,
kinek útja göröngy-átok;

a jelek útvesztőjében
öntelt írástudót,
ki álomba téved ébren.

Látta, ki választ szerepet,
kényszer-sorsot választ
(ó, könnyen mondott végzetek).

Fölszárad a maszkok könnye,
ismétlődik megint
az Írás forgatókönyve.

Nincs kivétel, meg van írva.
Miért hullna újra
a langyhideg kéjbe, kínba?

Elnyűtt, levetett szerepek.
Gondban tisztult látás:
arc-pusztán a fény megered.

¹ Vörösmarty Mihály fordításában

(ami beléd akadt)

Hogyha írsz, told félre az időt,
de ne kapaszkodj semmilyen nézőpontba.
Tudod: minden tudás-gőg kidőlt.
Az örvényről készíts pillanatfelvételt,
színeket mellőzve, fekete-fehéret.
És az elmozdult égtájakról,
a szél irányváltásairól,
hajdani légáramlatokról.

Vedd számba mindazt,
ami beléd akadt,
de nem a tiéd,
– lomtalanítsd magad.

(kilométerkövek)

Ötvenéves kilométerkövek.
A festék lekopott róluk.
Irányt vagy távot már nem jelölnek.
Visszafele suhannak, merülnek a fák.
Összehajtható képeskönyv a táj.

(cseberből jelenbe)

Vöröslik a szemmederben az ér,
a kóbor látvány újra visszatér.
Éled a volt jelenné másoltan;
mi itt lehetne, most is máshol van.

Lőrincz P. Gabriella

napszúrás

itt maradsz
itt maradsz
megmoslak esővel
szárnyak nőnek
kezeink helyén

itt maradsz
itt maradsz
széllel szárítalak
mély az égbolt
beleveszünk

itt maradsz
itt maradsz
a hótól fehér leszél
zúzmarás hajnalban
ölellek szorosan

itt maradsz
itt maradsz
nap ragyog
megéget
nem tarthat örökké

megállt az eső

együtt

nagyranýűtt pulóver
vagy rajtam
hidd el hogy nem én
akartam hogy legyél
kaptalak
hogy ne fázzak magam
hogy fonódjon egymásba sorsunk
tűnjön el az úgyimádott
magány

liberum arbitrium

hogy vállfa vagy
akasztófa
te döntöd el
valaki vagy valami
mindig fel van akasztva
itt ruhák lógnak
amott krisztusok
nem tartozik rám
hogy melyik sorba állsz
árulsz vagy elárulnak
kérted hát örülj
tiéd a szabad akarat

Aladdin

Magzatpózban fekszem a szőnyegen
A szobában nyár van
A konyhában tél
A város felett repülök
Viszem magammal a tériszonyt
A szőnyeg széle rojtos
Hogy bírja a súlyos
Elmebajt velem
Kormos tüdőmmel
Levegőt veszek
Az mind az enyém
Zsebemben ejtóernyő lapul
Nyugat felé nem megyek
Kényelmes itthon
Szememet sem kell kinyitnom
És ez a póz is tökéletes
Szólhatnék
De nem akarom felkelteni
Az alvó hegyet
A szőnyeg végtelen
Mintás
Maradok

Bozók Ferenc

Metró, Deák tér

Tanácsstalan vagy. Állsz a léghuzatban,
s fizetsz azért, jegyet kezelsz, hogy ismét
miként a légyapírra, újra rálépj
a nyelvre, mely kotort belekbe forgat,
személytelen, globál-gyomorba dolgoz,
s emészt személyvesztett, utas-salakká,
s Deák Ferenc terébe oldva egymást
a telt belek sosem gubancolódnak,
miként Deák Ferenc, középen állva,
utat keresztezett, de görcsöt oldott.

Egy régi meccsre gondolok, gyerünk!

Egy régi meccsre gondolok, gyerünk!
Tüdőzd le régi gyepnek illatát!
A régi gól a széllel elrepült,
a régi labda csillagokba szállt.
Figyeld, a sörhasú fotelfanok
okítanak, hogyan cselezz, haver,
s ha régi passzaidra gondolok
előnt a bánat és a láz kiver.
S lehet ma győzelem, lehet halál,
elő a régi mezt, öreg csatár!

Bodobács

Játszótereken van most,
lendül a hinta,
hátán polinéz harcos
maszkja a minta.

Forró betonon járkál,
ünnepi díszben,
múltból jön elő, mászkál,
jár-kelek a szívben.

Május daloló estjén
enyhe meleg volt.
Mint Proust, felidézhetném
most a gyerekkort.

Poe hollójának keresése

Régi lexikonsorok, falammal egybenőnek.
Porfogóim alfabéta-sorba rendeződnek.
Gyűrt, bizonytalan kezem fotelben ellapozgat.
Régi angol antológiákat únva forgat.

Itt a klór s a kór kotyog csövekben és csapokban.
Tán üregbe, vagy falakba bújt, de mégis ott van.
Elsimítség tapétarácokat sötét sarokban.
Végleg elhagyott, te így hiszed, de szárnya moccan.

Csontos Márta

Önző versek

Öntörvény

Ha kell, átírom a teremtés
legendáját, s jogot szerzek
arra, hogy mindenkivel elfogadtassam
azt, amiről tudom, hogy nekem sem jó.
Végül öntörvény-szegő leszek.

Önrendelkezés

Saját rendetlenségemben
úgy teremtek rendet,
hogy újra meg újra
magam fölé építem a kártyavárat.

Önmegfigyelés

Mások arcáról elemzem
a grimaszokat, s felmérem,
milyen messzire mehetek.
Hamis adatokat használok
önmagam megtevesztéséhez.

Önterápia

Próbálok kezelni magam,
hogy ne ártsak az orvosnak.
A hosszú élet reményében
jobb, ha őt is kímélem.
Még szükség lehet rá.

Öngyulladás

Azt hiszem, született fényforrás
vagyok, pedig csak mások
melegébe húzódom várom,
hogy gyújtópont legyek.
Mantrázom, hogy másokért
égek, néha mégis kioltanám
a fölém kerekedő lángokat.

Önkínzás

Eléd terítem magam, s várom,
hogy szőnyeg lehessen alattad,
mert le kell mennem a mélybe,
hogy végre felnőhessek hozzád.

Önarckép

Hátulról közelítem meg
magam, s gyűjtöm a bátorságot,
hogy végre szembenézhessek
saját valómmal. Látnom kell,
mennyire vagyok önvészélyes.

Önbecsülés

Kiválasztom magam
a hozzám hasonlókból,
s úgy tekintek ennem lényegemre,
mint pillangóruhába öltözött féregre.

Önszeretet

Annyira lesem ennen kívánságaimat, hogy azt hiszem, azért vagyok szeretetre méltó, mert eltökélten ragaszkodom magamhoz.

Önbírálat

Véleményem summázata szerint, nincs nálam szebb és jobb, csak sokan nem értenek meg. Ezért mindig megkérdem másokat, mielőtt megbocsátok magamnak.

Önigazolás

Minden pillanatban megerősítem, amit véleményként megfogalmaztam. Így próbálok helyreigazítani a lehetetlent.

Önleplezés

Folyamatosan haragszom a világra, de remélem, hogy egyszer kiürül belőlem a méregzsák, s akkor nem marad más, csak a patogén jószág és kedvesség, mellyel végre másokat is megfertőzhetek, következmények nélkül. Szobromhoz gyűjtöm az anyagot.

Önfenntartás

Talpalatnyi létem emelem égi magasokba, s további határidőért esedezem a fenntartási és működési időm meghosszabbításáért.

Önkielégítés

Önturbózási módszerével gerjesztett önkívánás, emelkedés kényszere, mely felvisz arra a magaslatra, ahonnan egyedül zuhanok saját örvényembe. egyszemélyes landolás az önkívületbe, páros repülés képzetében.